

PERIÒDICH IMPARCIAL, REGIONALISTA,
de Literatura, Art, Montepios, Varietats,
Noticias y Anuncis

Direcció: MUNTANER, 112, 4.ª - 1.ª — Administració: TALLERS, 45, 1.^a

PREU DE SUSCRIPCIÓ: una pesseta TRIMESTRE.—UN NÚMERO SOL, 10 céntims.—ATRASSAT, 15.

Continuem avuy la inserció en folletí, de 'l drama

D. Fernando ó El mártir del deber

publicant desde la plana 21 á la 28 inclosa.

Jugar per taula ó ensenyar la orella.

II.

L' autor de *Montepios estafadores* diu que 's fa intérprete de numerosas familias pobres estafadas per un aixam d' associacions que baix lo pompos titul de montepios, *alguns d' ells ab denominacions piadosas*, venen explotant la miseria y la bona fe; y á fi d' evitar que aixó succeeixi, demana á 'l Gobernador civil que 's fassi una informació completa d' aquestas associacions y un examen y revisió de 'ls seus Estatuts, per' disoldre *ipso facto* com inmorals é ilegals pera 'ls seus fins, aquellas que contingan articles ó clausulas de notoria mala fe á la sombra de las que 's puga estafar á traició y sobre segur á 'ls associats; cosa qu' está molt be y la ley d' associacions ja mana que 's fassi, no contrayentse á las germandats sobre las que pretén *La Publicidad* aquet rigorisme, sino respecte á todas las que s' estableixin ó estigan establertas.

Pero l' autor de l' article publicat en lo diari republica de la rambla de 'l Centro, ensenyant l' orella, reassumeix y afirma que relatará *mil fechorías de esos montepios católicos hasta la pared de enfrente y muy poco cristianos en la práctica y exposará á la vergüenza pública á multitud de esas asociaciones* (és dir las católicas hasta la paret, etz.; de las no católicas no 'n parla encara que tingan á 'l seu frente coneguts usurers y gauduls d' ofici). L' inquina és contra las religiosas que

l' flamant escriptor suposa que baix lo manto de filantropía amagan una de las manifestacions de la explotació *neocatólica*.

Lamentant com és de lamentar que hi hagi germandats que no obran com haurían de procedir; convenint com convenim en la existencia de algunas entitats que per la travessura de 'ls seus reglaments y la interpretació que donarse'ls pót, de vegadas deixan de satisfer subsidis que 'ls malalts tenen dret de cobrar; reconeixent com reconeixem que hi ha estafadors en algunas societats que simulan sèr germandats sense que en rigor ho sigan; no podem menos de fer avinent la extranya manera d' argumentar de 'l pretenciós articulista, qui mentres per una part sembla voler tréurer la caixa de 'ls trons per combátrer á associacions basadas en la idea religiosa, per altra no formula ni indica tant sols la mes insignificant acusació ni la denuncia mes petita envers cap germandat, á pesar de que ha de suposarse que té datos de aquellas *numerosas familias pobres* que diu que han estat estafadas.

¿No seria mes natural, y sobre tot mes just y de mes profit per' las familias pobres estafadas á parer de l' flamant articulista; no seria natural—repetim—que valentse de 'l diari en que escriu denunciés algún d' aquets fets si constituheixen delictes, á fi de que 'ls tribunals apliquessin á 'ls delinqüents tot lo rigor de la ley? ¿No és pública l' acció penal? ¿acás no pót exercirla tothom? Aquet dret reconegut y garantit per la ley de procediment criminal ¿no 's pót usar gratuïtament y sense valerse de advocats per sostenir qualsevol classe de reclamacions?

Aixó és lo que hauría de haver fet l' autor de *Montepios estafadores*: aconsellar á aquellas numerosas familias estafadas segons diu, que denunciessin las estafas ab ells comesas dirijintse cri-

minalment contra 'ls estafadors. Estiga segur que ab aquet medi que no costa ni un céntim, se descobririan millor que ab escrits de relumbrón las estafas que ab la capa de germandats y filantropia cometen per desgracia alguns explotadors de la nobilissima institució de 'l socorro mutuo; explotadors sense consciencia y per consegüent sers que no tenen cap creencia religiosa, ni católica ni de cap mena, puig totas las creencias se basan en la fe.

Hem dit y repetim que mes de una volta hi ha qui ab mala fe ha deixat de pagar á personas de germandats que realment tenían dret á cobrar; pero aixó té sanció penal, te cástich; y com tothom pót perseguir aqueixos fets quant revesteixen caràcter de delictes, y la persecució no exigeix gastos de cap classe, lo natural, lo just, lo útil, lo convenient, lo digne és ensenyar á 'ls estafats lo medi de que 'ls estafadors (sigan ó no de germandats católicas ó sense catolicisme) sofreixin las conseqüencies de sa indigna conducta.

Deixi's, donchs, de paraulas groixudas y enlluernadoras per l' or fals que las fa relluhir y dongui á 'ls lectors consells que tingan base de justicia y de utilitat.

L' articulista de *La Publicidad*, en són escrit que contestem (y tirant sempre contra la idea religiosa) suposa que són á centenars aqueixas estafas, que aquets enganys cruels están á la orde de 'l día; y á 'l pás que aixó diu, assegura que baix l' aspecte legal los *estafadors* están en deguda regla, afejint qu' en los reglaments de las societats estafadoras hi acostuma á haver un article prevenint que «cuando un médico por orden del director visita á algún socio y le encuentra en estado para darle de alta, cesa en el cobro desde el día que él fija, y si dentro de 48 horas no ha protestado por escrito el médico de cabecera, no vale ninguna reclamación aunque el enfermo se agrave y llegue á morirse.»

Voldriam que *La Publicidad* ó l' autor de l' article cleróforo 'ns ensenyessin un sol reglament que continga las paraulas estampadas en *Montepíos estafadores*. Y mentres no n' ensenyin un tan sols, permétinnos dir que no hi ha cap reglament sancionat, ni per sancionar, que diga tan gran... bestiesa; afejint qu' en assumptos de socorro mutuo no hi entén pilota.

Bo és que 'ls periodistas procurem fernos portaveu de las personas que no disposan de la premsa, per cridar la atenció de las autoritats y de 'ls poders públichs, á fi de que las de mals instints no enganyin á las incautas y poch instruidas; pero no és noble ferho atacant á mansalva á 'ls centenars de germandats honradas existents, ni dirijint maliciosos ni ignocents atachs á las que de bona fe tingan per base sólida y principal las creencias de la doctrina católica; puig desde luego pót assegurarse que las que són católicas de debó no han estafat, ni estafan, ni estafarán may á cap de 'ls seus associats, tota vegada que per estafar haurían de deixar de sèr bons católichs los individus de las sèvas Juntas directivas.

Dirijeixi's enhorabona á 'l Sr. Gobernador civil pera que moralisi la gestió benéfica de las associacions anomenadas montepíos; pero no limiti sa petició á que s' examini á las *católicas hasta la pared de enfrente*, sino que s' extengui á totas las que funcionan. Y fassi encara mes: interressi's per' que 'l Govern y las Corts se preocupin de la mutualitat benéfica, estudiantla com mereix y procurant dotar á la nació de una bona lley de socorro mutuo: fassi aquest encàrrech á D. Emili Junoy quant ja sigui elegit diputat, com, segons sembla, está destinat á surtirne dintre poch.

D' aquesta manera l' articulista no será juguet de 'ls que darrera d' ell s' amaguin fentlo jugar per taula y deixantli ensenyar l' orella anticatólica.

P. DE R.

Revista teatral

Principal.—Ha inaugurat la temporada actual una recomanable companyia de sarsuela espanyola y ópera italiana.

Aixís á 'l menos resan los cartells.

Las obras fins avuy representadas, perteneixen á 'l antich repertori.

Liceo.—Magnífich aspecte presentaba la gran sala la nit inaugural de temporada.

La companyia dramática italiana Reiter-Pasta feu la primera funció ab *Madame Sans-Gêne*, obra conegudissima de nostre públich per havénnosla donat á conèixer l' exímia actriu espanyola María A. Tubau.

En l' execució sobressurtí solsament la Reiter; los demes no estigueren á l' altura de 'ls personatjes que representaban. Ella sí que tingué moments inspirats que sujestoná 'l públich que la seguía en los mes petits de talls.

A nosaltres nos deixá indecisos, indeterminats; en las escenas de nervi li faltá la energia histórica de 'l personatge llejendari; en las que com á nota fundamental vibraba la coqueteria, la zalamería mes refinada, fou una actriu geganta, potser única en aquet género.

Per aixó hem dit nos deixá son treball en actitud expectant.

Y aquet contrapés l' ha demostrat en totas las demès obras que ha fet.

La concurrencia ha anat menguant de día en día: potser acabarà per treballar pe 'ls simpátichs acomodadors.

¡A quantas consideracions se presta l' indiferencia de nostre públich!

Eldorado.—Es de Perrín y Palacios y de 'l mestre Rubio, la sarsuela: *El juicio oral*.

Cap novetat ni 'ls personatjes ni l' argument presentan á 'l públich.

Es lo mes gastat de 'l género xich.

La música acredita la marca de 'l mestre inspirat en un sens fi d' obras de verdader empenyo.

Se repeteixen cada nit los *couplets* que feu célebres lo general Weyler portant á la presó, si mal no recordem, á 'l distingit actor Moncayo.

La *troupe* de senyoretas voladoras que dirigeix madame Mary Kraus obté cada nit atronadors aplausos y cridades á las taulas.

Y no és sens justicia, ja que en *El despertar de las*

flors, degut á sos ben combinats quadros, á la bellesa d'algunes de las senyoretas, á l'efecte fantástich que produheixen las garlandas de flors iluminadas per la electricitat, á sa mímica distingida, elegant, captivan lo públich que explota ab aplausos atronadors y continuats.

Tívoli.—Com lo passat, aquest any sembla va la companyia valenciana de Talavera y Valls de cara á 'l sol. Conta las funcions per plens.

Es ben cert que la componen actors de mérit en sa especialitat y aixó fa surtir una execució armónica, cuadrada, perfecta.

L'última obra estrenada és *La senserrà*, de 'ls senyors Bernat y Santoncha y música de 'l Mtre. Bellver, sarsuela en un acte y quatre quadros, inspirada en la novela de Blasco Ibáñez, titulada: *La cencerrada*.

Pertany de dret á 'l gèneru que 'n podríam dir regional, ja que en lo desarrollo de l'argument s'hi presenten escenas populars, típicas de la regió valenciana.

Es un verdader quadro de costums d'aquella terra, en que hi campeja la nota passional, l'amor vehement de un jove pobre que de tot cor ayma; lo desitj d'un vell rich que apoya sos capritxos en las doblas de quatre que sas jerras omplen; la jovialitat, expansió y alegría de 'l *Dimoni*, lo matapenas de 'l poble, y la refinada malicia de 'ls Pelat y Sangonera.

Y de 'l frech d'aquets sentiments y caràcters oposats, ne surtan escenas dramáticas que 'l públich segueix pás á pás y aplaudeix per la impresió que li deixan.

La música té trossos que revelan en són autor un músich de bona mena, inspirat, estudiós y partidari de 'ls moderns procediments.

Lo que mes nos agrada foren un quinteto de forma clàssica á 'l comens: lo final decau en sa concepció; y 'l característich ball de las cintas.

Respecte l'execució, surtí de primera.

No sens motiu lo públich omplena 'l teatro y aplaudeix lo treball de 'ls artistes.

S'ha estrenat una comedieta, arreglo d'una de 'l apreciable primer actor y director de nostre Teatro Catalá Sr. Capdevila, titulada: *Les dos roses*.

L'escriptor valencià segueix fielment lo camí senyalat per són teatro antich: ingenuo, franch, atrevit en lo llenguatge, despulat de formas retóricas á 'l expressar certas ideas y aquestas un poch pujadas de color, ab tipos arrengats de 'l natural, pero ab vistas á lo intencionat y maliciós, esparramant la gracia per tot indret, repartint las flors de la cortesía á mans plenas y desarrollant un assumpto ja de sí ab tendencias á 'l equívoc.

Aixó és *Les dos roses*.

Lo públich que á la nit de 'l estreno era distingit y numerós, premiá ab picaments de mans y demanant á 'l final, á 'l autor de la obra que resultá ésser l'apreciable actor de la mateixa companyia, Sr. D. Joseph Ferrando.

—ROMEO SANTA CLARA.

LLIGA REGIONALISTA

Está convingut y acceptat per part de la *Unión regionalista* y de 'l *Centre nacional catalá* 'l fusionarse en una sola entitat que 's dira «Lliga regionalista».

Celebrem aquesta resolució, esperant que, donada la reconeguda importancia de las dos societats que 'n volen fer una, 's lográ crear un centre poderós ahont imperarhi 'l bon sentit, hi trovará franca acollida tot lo referent á la sort de Catalunya y podrá privar que un fanatisme que vol semblar patriótic malgrat no serho, malmeti moltes vegades ab sas exageracions y sos alar-des, los esforços de 'ls catalans á qui domina l'amor á la patria á la que disitjem véurer gran y respectada.

A aixó ha de aspirar lo catalanisme, y per lo que tenim entés, aquet será 'l treball que en la esfera política y administrativa procurarà realisar la ja creada «Lliga regionalista».

U. C. B.

Repartició de premis

Tots los actes que celebran las associacions obreras dedicadas á la ensenyansa poden considerarse importants; pero aqueixa importancia és major quant revesteix solemnitat.

Per solemne ha de tenirse la repartició de premis á 'ls deixebles que en bon número assisteixen á las classes elementals—diurnas y nocturnas—y á las especials, que fan de 'l Institut obrer graciense de 'l carrer de Sant Agustí un de 'ls mes ben montats centres ahont reben bona instrucció 'ls fills de gran número de familias obreras. Van assistir a aqueix acte, celebrat lo día de Pasqua, lo tinent d'arcalde Sr. Lluch, lo diputat provincial don Joseph Espinós, representants de 'l Ateneo obrer, lo Sr. Crusat en representació de 'l tribunal examinador, y altrás personas distingidas.

La concurrencia de socis y alumnos era molt numerosa.

Obrí la sessió á un quart de quatre de la tarde 'l president D. Manel Balcells, y llejida pe 'l secretari senyor Castells una ben pensada memoria propia de 'l cas, van distribuirse 'ls diplomas á 'ls noys y noyas que acudiren á recullirlos á la taula presidencial. Després lo senyor Lluch va dirigir á 'ls presents una curta peroració felicitant de presidir una festa tan agradable y útil, y encareixent la importancia de la instrucció, va felicitar á 'l Institut y á 'ls premiats.

Lo Sr. Crusat va parlar per partida doble, ó siga per encàrrech de 'l President de la Associació y com á membre de 'l tribunal; havent fet algunas consideracions per posar á la classe treballadora en lo lloch que li pertoca y demostrant ab citas incontrovertibles que 'ls fills de 'ls treballadors y de 'ls pobres ocupan moltes vegades per son saber y son esforç en instruirse, 'ls llochs mes elevats de la societat; fins á tal punt, que han arribat mes d'una volta á ocupar la gerarquia mes eminent que hi ha en la terra, per quant alguns Papas han cenyit la tiara sent procedents de humils familias obreras y fins de las mes pobres.

Lo Sr. Crusat va lamentarse de 'l trist espectacle que en certas ocasions s'ofereix en la vía pública, ahont se veuen criaturas abandonadas y objecte de explotació inicua per dessidia de 'ls pares. Per aixó va felicitar á 'ls que portan á 'ls seus fillets á centres d'ensenyansa, ab lo qual dignifican son títol de bons pares de familia.

Alguns nens y nenas premiats van dirigir la paraula á la concurrencia donant gracias á la Junta y á tots quants cooperan á 'ls bons resultats de la obra educadora de la infancia.

Per fi va aixecarse 'l Sr. Espinós qui ab frasse eloqüent va fer un preciós discurs, demostrant que podíá contarse sempre ab l'apoyo de la Diputació provincial quant l'apoyo redunda en bè y profit de 'ls treballadors y de 'ls seus fills. Va congratularse de 'ls esforços de la Junta, felicitantla de pás, y prenent peu de lo dit pe 'l Sr. Crusat, va manifestar que sentia verdadera satisfacció á 'l véurer que en 'l Institut, no sols s'instruixen á 'ls petits alumnos que á las aulas van, sino que se 'ls educa també, y se 'ls educa en nom de Déu, de lo que 'l Sr. Espinós ni va deduhir las mes bonas conseqüencias.

A las cinch va acabarse l'acte de 'l repartiment, y després la Junta va obsequiar á las autoritats y á 'ls professors y profesoras, ab un senzill refresch ahont ab caràcter familiar y fins íntim van ferse novás protestas per la prosperitat de 'l Institut.

Va sér un acte de transcendencia.

BIBLIOGRAFIA

De la reputada casa editorial de D. Rafel Guardia hem rebut un *Gradual* á cinch veus y orga per D. Joseph Masvidal, Pbre., una letrilla á Maria titulada *De*

místicas flores, de l Mtre. Candi, y una polka, Siglo XX de Rafel Colomé.

Es la obra de l mestre de capella de Ntra. Sra. de l Pl. Rvnt. Masvidal, de caràcter religiós, que enquadra perfectament ab la severitat de la lletra llatina, formant una melodia reposada, solemne, inspirada en la majestuositat de nostra liturgia, donant-li sa armonia, a trossos ben entesa y colocada, la plenitut que requereixen las obras musicals religiosas.

Aplaudim de veras la idea de mossen Masvidal si, segons creyem, és aquesta la primera obra religiosa d'una publicació que formarà un complert repertori pera totas las funcions que se celebran en nostra iglesia. Tots los esforços que s'assin per portar a l temple la música que li és propia, serán pochs.

Hi está tan arrelada la falta de iniciativa en algunas Obras y Comunitats!

Lo Sr. Guardia, editor que en donar a l públich obras novas, casi diariament, hi té un verdader empenyo, ha posat de sa part tot lo possible pera que resulti la nova publicació *Obras religiosas*, digna de la importancia de l objecte a que va destinada.

Es la obra de l reputat mestre Candi d'aquellas que acusan inspiració fácil, espontánea y que s'adapta perfectament a la índole de l treball, poetisant dintre la senzillés de sas canturias la miraculosa divinal creació de nostre Mare la Verge Maria.

Es de fácil execució; pero d'efecte sorprendent. Forma part aquesta obra de la publicació *Lira Sacra* de la citada casa editorial de l Sr. Guardia.

De la mateixa casa és la polka de l Sr. Colomé. Per mes que l Trio és poch original, recorda tot desseguida un *pasodoble* d'aplaudidissima sarsuela: compleix son objecte y se sent ab gust.

A. DE LA FLORIDA.

Saló de descans

Previa atent invitació assistirem l'altra nit a la funció dramática que organisa l conegut y reputat impressor senyor Sánchez, d'aquesta ciutat.

Se posaren en escena *La flor del espio* y *Perros y gatos*.

Executaren la primera las Srtas. Agna Sánchez que per cert reuneix condicions dramáticas de primera per sa bellíssima figura, per sa manera justa d'accionar y pe l modo com modula la veu impregnantla de sentiment unas vegadas, de ironia altrás y sempre exteiorisant lo que passa per son cor; y Aurelia Lluch que'n tregué partit de l paper insignificant de Aldonza.

Los joves Armando Vidal, Santiago Artigas y Joan Valls foren molt aplaudits en sos respectius papers de Pedro Alonso, Juan Alonso y Diego, que interpretaren d'un modo que no s'esperaba, donats sos pochs anys y sa inexperiencia dramática.

Los executants de la segona foren las citadas senyoretas Sánchez, Lluch y Pilar Rodon, aquesta última, professora de piano que doná probas de possehir condicions pe l teatro, y ls esmentats joves Artigas y Vidal.

Com en la primera s'guanyaren en la segona las simpatías de la distingidíssima concurrencia que omplía la casa de l citat Sr. Sánchez.

—Segons telegramas de Valencia, en lo Teatro Principal ha tingut lloch l'estreno de la ópera en tres actes, de l Mtre. Giner: titulada: *El Fantasma*.

Retrata las costums de la horta valenciana. L'estil general es semi-serio.

Exit franch, complert.

Lo Mtre. Giner ha sigut cridat una infinitat de vegadas a las taulas. Entusiasme delirant.

Los dos primers actes resultan sorprendents, magistral: l'últim decau en lo final per falta de condicions líricas de l libreto.

L'execució inmillorable. Desempenyaren las parts de tiples las Sras. Gardetta y Garcia Nuño y de tenor lo senyor Alonso.

Felicitem coralment a ls valencians per son amor a la terra y preguntem: Y nosaltres, ¿quant n'estrenem una de catalana?

Imp. de Ramón Pujol. — Tallers, 45, Barcelona.

NUEVO INVENTO

Clavijas por presión «Sistema Terraza» — Aplicables a todos los Instrumentos de cuerda.

Patente Española núm. 24,143. — Adición núm. 25,879 Patentes de invención en Alemania, Italia y Francia.

Debido a este nuevo y utilísimo procedimiento se han procurado salvar las deficiencias de todas las clavijas conocidas.

Pidanse catálogos.

De venta en las principales guitarrerías y almacenes de música de España.

DIRECCIÓN Y ADMINISTRACIÓN GENERAL EN ESPAÑA

M. MORA

CALLE FÉLIX PIZCUETA, 1. — VALENCIA.

Representante en esta plaza:

JOSÉ MARIA POUS, San Pablo, 15.

Gran establecimiento de música

Instrumentos, pianos y armoniums, de

JUAN AYÑÉ
FERNANDO VII, 51 y 53 y CALL, 22. — BARCELONA

En esta casa se halla de venta la obra de gran éxito

A PAÍSES DESCONOCIDOS

Precio de los principales números de música:

Terceto de los Polismans. 2 ptas.

Duo de los carteros. 2'50 »

Coro las Violetas. 2'50 »

Especialidad en pianos de alquiler. Guitarras desde 5 pesetas.

BANCO VITALICIO DE ESPAÑA

La Previsión y Banco Vitalicio de Cataluña

Compañías de seguros sobre la vida, reunidas
GARANTIAS

CAPITAL SOCIAL. Ptas. 15,000,000
RESERVAS. » 9,800,634

Capitales asegurados desde la fundación de las compañías hasta 30 de Junio de 1898. 211,278,772'82

Pagado por siniestros, pólizas vencidas y otros conceptos hasta igual fecha. 14,471,501'55

Esta Sociedad se dedica a constituir capitales para la formación de dotes, redención de quintas y demás combinaciones análogas; rentas vitalicias inmediatas o diferidas y seguro de capitales pagaderos a la muerte del asegurado.

REPRESENTACIONES EN TODA ESPAÑA

Domicilio social: Ancha, 64. — Barcelona

LA GRESHAM

Compañía inglesa de seguros de vida

fundada en Londres en 1848.

Oficina en Barcelona:

PLAZA DE CATALUÑA, 39

Toalla FRINÈ

Son ús hermojeja l'rostre, absorveix la grassa del cutis, treu las arrugas, con trau l'poro de la epidermis y evita las tacas, borro y erupcions de la pell.

Rejoveneix y es un tresor per conservar la dentadura neta, forta y esmaltada desapareixent ab son ús lo sarro y l'escorbut.

Se ven en totas las perfumerías